

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАХОДІВ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ НА ОСНОВІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

CURRENT DIRECTIONS FOR IMPROVING ADMINISTRATIVE AND LEGAL MEASURES AGAINST DOMESTIC VIOLENCE BASED ON FOREIGN EXPERIENCE

Сербин Р.А., д.ю.н., професор, проректор,
заслужений юрист України
Національної академії внутрішніх справ

У статті автор досліджує окремі аспекти адміністративно-правових заходів протидії домашньому насильству. Автором констатовано, що для розроблення ефективного механізму протидії домашньому насильству важливим є удосконалення адміністративно-правових заходів, які здійснюються в означеній сфері на основі аналізу міжнародних актів, а також позитивного досвіду провідних іноземних держав. Досліджено окремі наукові погляди, що стосуються дефініції понять «державна політика», «механізм реалізації державної політики», «адміністративно-правові засади реалізації державної політики, щодо запобігання домашньому насильству». Зауважено, що в країнах Європейського союзу функціонує дієва система запобігання та протидії домашньому насильству, що забезпечується тим, що Європейський Союз постійно розробляє нові стратегії та заходи боротьби із цим негативним явищем. Запропоновано в межах імплементації положень міжнародних конвенцій, які були ратифіковані Україною внести зміни до вітчизняного законодавства в сфері запобігання та протидії домашньому насильству, зокрема нормативного закріплення понять, а також перегляду можливості введення нових форм вчинення домашнього насильства. Констатовано, що із розвитком інформаційних технологій змінюються і способи та форми вчинення правопорушень, в тому числі і домашнього насильства. На основі цього виокремлено нову форму вчинення домашнього насильства «кібернасильство», та зауважено на відсутності розробки наукових поглядів із вказаної проблеми, а також необхідності подальшої її законодавчого визначення. На основі досвіду країн Європейського Союзу (Польщі, Німеччини), а також Сполучених Штатів Америки та Канади запропоновано шляхи удосконалення адміністративно-правових заходів протидії домашньому насильству в Україні.

Ключові слова: насильство, домашнє насильство, протидія, жертва, заходи протидії, адміністративно-правовий механізм, зарубіжний досвід.

In the article, the author examines certain aspects of administrative and legal measures against domestic violence. The author states that for the development of an effective mechanism for combating domestic violence, it is important to improve the administrative and legal measures implemented in this area based on the analysis of international acts, as well as the positive experience of leading foreign countries. Separate scientific views related to the definition of the concepts «state policy», «mechanism of implementation of state policy», «administrative and legal principles of implementation of state policy regarding the prevention of domestic violence» were studied. It is noted that in the countries of the European Union there is an effective system of preventing and countering domestic violence, which ensures that the European Union is constantly developing new strategies and measures to combat this negative phenomenon. Within the framework of the implementation of the provisions of the international conventions ratified by Ukraine, it is proposed to make changes to the domestic legislation in the field of prevention and combating domestic violence, in particular, the normative consolidation of concepts, as well as the review of the possibility of introducing new forms of domestic violence. It was established that with the development of information technologies, the methods and forms of committing crimes, including domestic violence, are also changing. On the basis of this, a new form of committing domestic violence «cyberviolence» is singled out, and the lack of development of scientific views on the specified problem, as well as the need for its further legislative definition, is noted. Based on the experience of the countries of the European Union (Poland, Germany), as well as the United States of America and Canada, ways to improve administrative and legal measures against domestic violence in Ukraine are proposed.

Key words: violence, domestic violence, counteraction, victim, countermeasures, administrative and legal mechanism, foreign experience.

Постановка проблеми. Проблема протидії домашньому насильству в сім'ї на сьогодні залишається однією з найактуальніших і дуже значимих в Україні та світі. Протидія фізичному та психологічному насильству здійснюється шляхом реалізації різних соціальних заходів, важливе місце серед яких займає адміністративно-правовий вплив щодо винних та надання допомоги жертвам насильства. Насильницькі посягання, що відбуваються на ґрунті сімейно-побутових конфліктів належать до складних і недооцінених проблем у сучасності, мають величезний деструктивний вплив на суспільство, призводять до вчинення більш тяжких кримінальних правопорушень.

Крім того, сучасні умови збройної агресії російської федерації проти України, що призвело до масового переселення значної частини населення, пошкодження чи повне знищення об'єктів інфраструктури, житлових будинків тощо, погіршення економічної ситуації значно посилило таке негативне явище як домашнє насильство, що підсилюється складним соціально-економічними становищем, недосконалим законодавством, широкою неознаністю серед населення своїх прав, та способів їх захисту, браком ресурсів у суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Для розроблення ефективного механізму протидії домашньому насильству важливим є удосконалення адміністративно-правових заходів, які здійснюються в озна-

ченій сфері на основі аналізу міжнародних актів, а також позитивного досвіду провідних іноземних держав.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження питань, пов'язаних із аналізом адміністративно-правового механізму запобігання домашньому насильству на основі міжнародного досвіду здійснювалося у наукових працях таких вітчизняних учених: М. Акімов, А. Галай, В. Галай, Л. Головка, Г. Горбова, О. Коломоєць, В. Муранова, М. Тучак та інші.

Мета статті є дослідження актуальних напрямів удосконалення адміністративно-правового механізму протидії домашньому насильству на основі оцінки та вивчення положень міжнародних нормативно-правових актів та позитивного досвіду іноземних держав.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи актуальні напрями удосконалення адміністративно-правового механізму протидії домашньому насильству, слід зазначити, що Урядом було затверджено Державну програму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року від 24 лютого 2021 р. № 145, метою якої є удосконалення механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі в умовах децентралізації з урахуванням міжнародних стандартів, Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Указу Президента України від 21 вересня 2020 р. № 398 «Про невідкладні

заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства», а також підвищення ефективної взаємодії центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадськості [1].

Запобігання та протидія домашньому насильству є одним із головних напрямів реалізації державної політики в нашій державі. Ковбасюк Ю. В. зазначає, що складовою частиною здійснення державної політики є визначення механізму її реалізації, що передбачає сукупність засобів, методів і ресурсів, які забезпечать вжиття запланованих заходів відповідно до поставлених завдань [2, с. 31].

Муравйов К. В. розглядає механізм реалізації державної політики як систему організаційно-правових та інших засобів і заходів, а також інституцій (установ, організацій тощо), якими вони втілюються (впроваджуються, реалізуються) у житті, спрямованих на забезпечення виконання завдань і досягнення цілей державно-управлінської діяльності у певній сфері [3, с. 55].

Колектив авторів навчального посібника «Адміністративно-правові засади реалізації державної політики, щодо запобігання домашньому насильству» під адміністративно-правовим механізмом реалізації державної політики у сфері запобігання домашньому насильству розуміють систему пов'язаних між собою структурно-організаційних (органи державної влади, а також засоби, методи, важелі, процедури, правові норми, стимули, способи, інструменти, принципи) та структурно-функціональних (організація управлінських процесів, функціональна діяльність, послідовна реалізація дій) елементів, використовуючи які, компетентні органи державної влади та місцевого самоврядування, здійснюють цілеспрямований вплив на суспільні відносини, з метою формування негативного стереотипу стосовно явища домашнього насильства у суспільстві, а також підвищення обізнаності серед населення стосовно негативних наслідків вчинення домашнього насильства [4, с. 88-89].

Виокремлення актуальних напрямів удосконалення адміністративно-правового механізму протидії домашньому насильству неможливе без дослідження міжнародного досвіду, зокрема країн Європейського Союзу (далі – ЄС), Сполучених Штатів Америки (далі – США), Канади.

Значна кількість країн Європейського Союзу має дієву систему боротися з домашнім насильством, що зумовлює актуальність вивчення зарубіжного досвіду та законодавства інших країн, що передбачає відповідальність за насильство, сприяє розробці нових положень щодо вдосконалення способів та засобів протидії домашньому насильству. Здійснення домашнього насильства, у країнах Європи давно включає фізичне, сексуальне, психологічне, емоційне та економічне насильство. Тому за кожен із цих видів насильства накладається стягнення – від адміністративного до тюремного ув'язнення [5, с. 185].

ЄС захищає жінок і дітей від гендерно зумовленого та домашнього насильства через законодавство та практичні заходи. Одним із таких важливих законодавчих актів є Конвенція Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством – «Стамбульська конвенція», що фактично стала еталоном міжнародних стандартів у цій сфері. ЄС підписав Конвенцію у 2017 році, засвідчивши намір стати учасником цієї найпередовішої угоди з прав людини щодо захисту жінок від насильства. Завершення вступу до ЄС є ключовим пріоритетом для Комісії.

Метою Конвенції є попередження насильства, захист постраждалих та «покінчення з безкарністю злочинців», зокрема у преамбулі визнається, що жінки й дівчата часто піддаються тяжким формам насильства, як-от: 21 домашньому насильству, сексуальним домаганням, зґвалтуванню, примусовому шлюбові, злочинам, учиненим в ім'я

так званої «честі», та каліцтву геніталій, що становить тяжке порушення прав людини стосовно жінок і дівчат і є головною перешкодою для досягнення рівності між жінками та чоловіками [6].

Також, вказаною Конвенцією визначено, що «домашнє насильство» означає всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в лоні сім'ї чи в межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами, незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні або незалежно від того, чи проживав правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні.

Крім того, Конвенція дає визначення поняття «гендер», а також «насильство стосовно жінок за гендерною ознакою». Визначаючи, що гендер –

це соціально закріплені ролі, поведінку, діяльність і характерні ознаки, які певне суспільство вважає належними для жінок та чоловіків. Насильство стосовно жінок за гендерною ознакою – насильство, яке спрямоване проти жінки через те, що вона є жінкою, або яке зачіпає жінок непропорційно [6].

Україна ратифікувала зазначену Конвенцію 20 червня 2022 року. З метою виконання її положень урядом було затверджено Державну програму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року (далі – Державна програма), про яку ми зазначали вище. Програма забезпечить створення системи запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях з врахуванням стандартів Конвенції Ради Європи.

Так в Державній програмі наголошено на недостатній ефективності механізму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі та пропонує такі шляхи її вирішення: удосконалення системи запобігання та протидії насильству, а також відповідної нормативно-правової бази, запровадження дієвого механізму взаємодії суб'єктів, що проводять заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі шляхом узгодження їх дій; запровадження системного реагування на насильство, де кожен випадок отримує належну увагу суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, інших органів та установ, які виконують функції, пов'язані з проведенням заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі; належного розслідування фактів домашнього насильства, притягнення кривдників до передбаченої законом відповідальності та зміна їх поведінки на ненасильницьку, тощо [1].

Крім того, вважаємо, що з метою подальшої імплементації положень вище зазначеної Конвенції, доцільно також у вітчизняному законодавстві передбачити визначення таких понять «гендер», а також «насильство стосовно жінок за гендерною ознакою», оскільки гендерно зумовлене насильство в свою чергу тягне за собою вчинення домашнього насильства та є його наслідком.

На підтримання вказаного твердження слід також зауважити, що вчені виділяють такі види гендерно зумовленого насильства: фізичне насильство; психологічне насильство; сексуальне насильство; економічне насильство; домашнє насильство; переслідування; зґвалтування; сексуальні домагання; каліцтво геніталій; примусову стерилізацію; примусовий аборт; примусовий шлюб; злочини в ім'я так званої честі; насильство в інституційному середовищі; насильство у воєнних, конфліктних та постконфліктних ситуаціях; торгівлю людьми; гендерну дискримінацію [7].

Тобто, домашнє насильство входить до загального поняття «гендерно зумовлене насильство». Крім того, час-

тими є випадки домашнього насильства, які вчиняються внаслідок віднесення особи до того чи іншого гендеру, тобто ідентифікації її як чоловіка чи як жінки.

Що стосується національного законодавства в частині протидії домашньому насильству, то таким зокрема є Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Закон визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства [8].

Таким чином, вважаємо за доцільне переглянути норми вказаного Закону, з метою приведення їх у відповідність із міжнародними актами, зокрема Конвенцією Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством, доповнивши його визначеннями понять «гендер», та «насильство стосовно жінок за гендерною ознакою».

Крім того, 8 березня 2022 року Європейська комісія прийняла нову загальноєвропейську пропозицію щодо директиви щодо боротьби з насильством щодо жінок і домашнім насильством. Зокрема пропозиція враховує останні явища, такі як кібернасильство щодо жінок, яке конкретно не розглядається Стамбульською конвенцією. Кібернасильство зростає через використання Інтернету та IT-інструментів. Часто це продовження насильства, якого жертви зазнали офлайн. Незважаючи на широку поширеність кібернасильства, регулювання на сьогоднішній день є дуже фрагментованим [9].

В Україні за вчинення домашнього насильства передбачена як адміністративна так і кримінальна відповідальність. Так зокрема ст. 173-2 КУПАП передбачена адміністративна відповідальність за вчинення домашнього насильства у таких формах: фізичного, психологічного чи економічного характеру. Крім того особа несе адміністративну відповідальність за порушив вимоги спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству, визначених Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», тобто за невиконання термінового заборонного припису особою, стосовно якої він винесений, або неповідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про місце свого тимчасового перебування в разі винесення такого припису.

Оскільки інформаційно-технологічний прогрес в Україні і світі не стоїть на місці, та призводить до розширення форм та способів вчинення правопорушень. Зокрема це стосується і появи випадків кібернасильства, яке також може бути формою вчинення домашнього насильства. В Україні на сьогодні відсутня відповідальність за вчинення подібних дій, а також наукових розробок по даному питанню. З цієї метою вважаємо за доцільне провести ґрунтовне дослідження поняття «кібернасильство», зокрема в контексті здійснення домашнього насильства, для подальшого нормативно-правового закріплення поняття, форм та способів його вчинення, а також в подальшому передбачити адміністративну відповідальність за окремі форми його вчинення.

Аналізуючи адміністративний механізм протидії домашньому насильству на основі досвіду іноземних держав, слід також розглянути позитивний досвід сусідньої з нашою країною держави Республіки Польща. Досліджуючи досвід Польщі в зазначеній сфері слід зауважити, що в цій країні діє спеціальний Закон щодо протидії домашньому насильству. Зокрема в Законі окремо передбачено завдання із протидії домашньому насильству, які повинні виконувати спеціально уповноважені органи державної влади та місцевого самоврядування. Цікавим є положення ст. 9а Закону, в якій визначено, що кожна територіальна громада повинна забезпечити створення та функціонування так званої міждисциплінарної команди, склад якої

включає в себе суб'єктів різного статусу. До міждисциплінарної команди входять представники: організаційних підрозділів соціального забезпечення; громадський комітет з вирішення проблем алкоголізму; органи поліції; представники освітніх органів; охорони здоров'я; недержавні організації. Міждисциплінарна команда призначається головою комуни, мером або президентом міста [10].

Крім того, позитивним для України в межах здійснення адміністративно-правових заходів протидії домашньому насильству є досвід Польщі у здійсненні процедури так званих «Блакитних карток». Вказана процедура закріплена в Законі щодо протидії домашньому насильству та Постанові Ради Міністрів про порядок «Блакитних карток» та форму «Блакитних карток».

Службами, які уповноважені здійснювати процедуру «Блакитні картки», є поліція, органи освіти та охорони здоров'я, органи соціального захисту населення та міські комісії з вирішення проблем, пов'язаних з алкоголем. Сама процедура відбувається у два етапи. Перший етап починається із моменту виявлення відповідними службами факту вчинення домашнього насильства та заповнення формуляру «А». У ньому зазначаються інформація про обставини справи, персональні дані особи, яка зазнала домашнього насильства та особи, яка вчинила домашнє насильство, форми насильства, які застосовувалися, опис місця події, тривалість насильства, наявність свідків домашнього насильства. Після заповнення «Блакитної картки – А» особі вручається формуляр «В». Це так званий лист-інструкція, де вказується інформація про подальші дії потерпілої особи та контакти органів, установ і організацій, куди вона може звернутися [11].

В ході першого етапу процедури на працівника поліції, соціального та медичного працівника і працівника освіти покладаються, серед іншого, певні обов'язки, зокрема: надати особі, яка постраждала від домашнього насильства, необхідну допомогу; провести за можливості бесіду з винуватцем домашнього насильства, зокрема щодо перспектив кримінальної відповідальності за фізичне чи психічне насильство над близьким або дитиною; забезпечити особі, яка постраждала від домашнього насильства, залежно від потреб, притулок у цілодобовому закладі для надання допомоги, зокрема, у спеціалізованому центрі підтримки постраждалих від домашнього насильства.

Далі відбувається другий етап процедури «Блакитні картки». Згідно з польським законодавством створюється міждисциплінарна команда, про яку ми говорили вище, яка заповнює формуляри «С» та «D». На робочу групу покладається обов'язок не лише розробити індивідуальний план захисту потерпілої особи від домашнього насильства, а й реалізувати його. Наприклад, постраждала особа за потреби можуть направити до спеціалізованого центру підтримки потерпілих від домашнього насильства. Або ж у випадку агресивної поведінки кривдника працівник поліції може ізолювати його від потерпілої особи. Якщо кривдник має наркотичну чи алкогольну залежність, то йому можуть рекомендувати пройти відповідне лікування. Також особу, яка підозрюється у вчиненні домашнього насильства, можуть направити на консультацію до психіатра, а потерпілу – до лікаря для обстеження та надання медичної допомоги [11].

В результаті, за фактом завершення процедури «Блакитні картки» вирішується питання про закінчення нагляду за сім'єю в якій відбувалось домашнє насильство, або ж у разі відсутності позитивного результату передача матеріалів в прокуратуру для притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Вважаємо, що подібний досвід є корисним в межах здійснення профілактичних робіт із особою, яка вчинила домашнє насильство в сім'ї, який здійснюється у відповідності із Порядком взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного

обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України, затвердженим Наказом МВС України від 25 лютого 2019 року № 124 [12].

Провівши аналіз досвіду Німеччини, слід зазначити, що тут теж діє спеціальний Закон «Про захист від насильства в сім'ї». Зокрема відповідно до його норм злочинцю може бути заборонено входити в житло потерпілого, контактувати з ним або наближатися до нього. Якщо кривдник і жертва жили в спільному помешканні, жертва, як правило, також має право на передачу квартири в одноосібне користування на певний період часу. Закон про захист від насильства також охоплює випадки так званого «переслідування». Це означає необґрунтоване переслідування, під час якого правопорушник неодноразово переслідує жертву всупереч її чітко висловленій волі або переслідує її за допомогою засобів зв'язку на великій відстані [13]. В Україні переслідування віднесено до способів вчинення психологічного насильства, як однієї із форм домашнього насильства.

Також, у протидії насильству в сім'ї в Німеччині досить позитивним моментом є діяльність органів серед підрозділів кримінальної поліції, так званих відділів уповноважених у справах про насильство в сім'ї, які й розглядають справи про домашнє насильство [14, с. 15].

Таким чином, вважаємо за доцільне перейняти позитивний досвід Німеччини, зокрема що стосується створення в нашій державі спеціально уповноваженого відділу в межах підрозділу превенції, на який буде покладено завдання пов'язані із запобіганням, протидією домашньому насильству в сім'ї, а також притягнення винних до адміністративної відповідальності у передбачених законом випадках. Крім того, це розвантажить роботу дільничних офіцерів поліції, які в основному здійснюють діяльність в зазначеній сфері, а також допоможе зосередитись на чиненні конкретної роботи, що в свою чергу підвищить ефективність протидії домашньому насильству.

Досвід у сфері протидії та запобігання домашньому насильству у США та Канаді є досить схожим, та передбачає подібну систему заходів, які вважаються одними з найбільш ефективних.

Окремі автори, аналізуючи нинішню практику американської поліції, засновану на правилах реагування поліції на випадки домашнього насильства, виділяють такі їх ключові аспекти: поліція реагує на випадки домашнього насильства, що пов'язані із шкодою, завданою життю та здоров'ю особи, у інших випадках повідомляє соціальні служби; на місце події зазвичай направляються два працівники, які отримують оперативну інформацію щодо попередніх правопорушень у цій сім'ї, наявності захисних приписів чи судових наказів про обмеження спілкування, наявності зброї тощо; поліція вживає заходів для припинення правопорушення, окремо спілкується з правопорушником і потерпілим, перебуваючи у полі зору обох сторін; працівники поліції зобов'язані ретельно з'ясувати обставини справи і попередню історію провадження щодо конкретних фігурантів (сім'ї) для підготовки до судового розгляду; працівники поліції ретельно аналізують обставини справи для арешту (затримання) агресора (як виняток можливе затримання обох сторін конфлікту); у всіх випадках поліція має врахувати обставини піклування за неспроможними себе забезпечити особами (діти, особи похилого віку чи хворі у конфліктній сім'ї), питання щодо зберігання зброї у сім'ї; у разі будь-яких обмежень прав людини ретельно пояснюється питання прав людини [15].

Також, як у США так і Канаді функціонує дієва система ордерів. В США порядок видачі ордерів регламентується Актом щодо боротьби з насильством в сім'ї. Цей нормативно-правовий акт передбачає можливість винесення щодо особи, яка вчинила домашнє насильство охоронного ордеру. Під охоронним ордером розуміється офіційний припис, який виноситься судом, що забороняє

винній у домашньому насильстві особі вчиняти певні дії щодо потерпілої особи або зобов'язує винну особу вчинити певні дії» [16, с. 162].

Такі ордери можуть мати надзвичайний, тимчасовий та постійний характер. Крім того, суд може видавати ордер на конфіскацію облігацій, який зазвичай називають «Bench Warrant», ордери на арешт і ордери на обшук.

Подібну систему ордерів можна співставити із спеціальними заходами щодо протидії домашньому насильству, що застосовуються в Україні у відповідності із до Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Позитивним для нашої держави є процедура видачі подібних ордерів, яка дозволяє швидко та ефективно реагувати на випадки вчинення домашнього насильства та попередити його продовження у майбутньому. Зокрема, для прикладу видача надзвичайних ордерів передбачає прискорену процедуру, яка не потребує окремого судового засідання, здійснюється за запитом особи, яка зазнала домашнього насильства після її звернення до суду.

Висновки. Таким чином, провівши аналіз адміністративно-правового механізму протидії домашньому насильству, слід зазначити, що Україною вже зроблено позитивні кроки в зазначеній сфері, зокрема і приведення у відповідність із міжнародними конвенціями і договорами вітчизняного законодавства. Проте досліджуючи окремі питання, пов'язані із пошуком шляхів протидії домашньому насильству, на основі аналізу міжнародних актів та зарубіжного досвіду провідних країн світу слід зауважити на необхідності подальшого удосконалення адміністративно-правового механізму протидії домашньому насильству.

Зокрема, вважаємо, що з метою подальшої імплементації положень Конвенції Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством, доцільно у вітчизняному законодавстві передбачити визначення таких понять «гендер», а також «насильство стосовно жінок за гендерною ознакою», оскільки гендерно зумовлене насильство в свою чергу тягне за собою вчинення домашнього насильства та є його наслідком.

У відповідності із загальноєвропейською пропозицією щодо директиви щодо боротьби з насильством щодо жінок і домашнім насильством, прийнятою Європейська комісією, та урахування поширення вчинення кібернасильства через використання Інтернету та ІТ-інструментів пропонуємо провести ґрунтовне дослідження поняття «кібернасильство», контексті здійснення домашнього насильства, для подальшого нормативно-правового закріплення поняття, форм та способів його вчинення, а також передбачити адміністративну відповідальність за окремі форми його вчинення.

Аналізуючи позитивний досвід іноземних держав вважаємо за доцільне перейняти позитивний досвід Республіки Польща в протидії домашньому насильству, зокрема що стосується застосування процедури так званих «Блакитних карток», в межах здійснення профілактичних робіт із особою, яка вчинила домашнє насильство в сім'ї.

Також, вважаємо, що позитивним для України в рамках удосконалення адміністративно-правового механізму протидії домашньому насильству буде досвід Німеччини, зокрема що стосується створення в нашій державі спеціально уповноваженого відділу в межах підрозділу превенції, на який буде покладено завдання пов'язані із запобіганням, протидією домашньому насильству в сім'ї, а також притягнення винних до адміністративної відповідальності у передбачених законом випадках.

Розуміємо, що викладені міркування не позбавлені зауважень або ж потребують більш детального осмислення, у зв'язку з чим сподіваємося на широке їх обговорення між практиками, науковцями та іншими фахівцями даної теми дослідження [17, с. 182].

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 р. № 145 від 24 лютого 2021 р. № 145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text>.
2. Державна політика : підручник / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ: НАДУ, 2014. 448 с.
3. Державна політика : підручник / ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ: НАДУ, 2014. 448 с.
4. Боровик А. В. Адміністративно-правові засади реалізації державної політики, щодо запобігання домашньому насильству: навч. посіб./ А. В. Боровик, А. В. Томчук, О. Ю. Дрозд та ін. Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2021. 288 с.
5. Собко Г.М., Пацалова О.О. Досвід європейських країн у сфері протидії домашньому насильству. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 1, том 2. 2019. С 184–187.
6. Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU11251.html.
7. Гендерно зумовлене насильство. Ла-Страда Україна : вебсайт. 2021. URL: <https://www.facebook.com/lastradaukraine/posts/1997840736959667/>.
8. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.01.2018 № 2229-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст. 35.
9. Пропозиція Європейської комісії щодо директиви щодо боротьби з насильством щодо жінок і домашнім насильством від 08 березня 2022 року. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0105>.
10. Закон про протидію домашньому насильству Республіки Польща від 29 липня 2005 року. URL: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzuzdziennik-ustaw/przeciwdzialanie-przemocy-w-rodzynie-17219697>.
11. Можливості процедури «блакитні картки» у профілактиці домашнього насильства (огляд законопроекту 6074). URL: <https://jurfem.com.ua/mozhlyvosti-procedury-blakitni-kartky-u-profilaktyci-domashnyoho-nasylstva-ohlyad-zakonoprojektu-6074/>.
12. Порядок взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України. Затверджений Наказом МВС України від 25 лютого 2019 року № 124. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0270-19#Text>.
13. Закон «Про захист від насильства в сім'ї». Федеративна Республіка Німеччина. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gewschg/BJNR351310001.html>.
14. Борьба с насилием в социальной среде «домашнее насилие» и защита жертвы / Фриц Зайфферт. AInring: BPFI, 2013. 30 с.
15. Еквіно Г.Г. Правила щодо здійснення поліцією реагування у випадках домашнього насильства. *Громадська програма співробітництва по запобіганню насильству в сім'ї*: мат. 1-го міжнар. наук.-практ. сем. Одеса, : ОІВС. 1999. С. 25–36.
16. Горбова Г.О. Адміністративно-правове регулювання протидії насильству в сім'ї: монографія. К. : Інститут публічного права, 2016. 226 с. URL: http://libnet.com/content/10328_Protidiya_nasilstvu_v_simi_yak_obekt_administrativno_ppravovogo_regyluvannya.html.
17. Павленко С.О., Севрук В.Г. Перспективи та проблеми впровадження люстрації в Україні: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія : Право. 2014. Вип. 1. С. 177-183 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_pr_2014_1_35.